

COMUNICAREA STRATEGICĂ ȘI VULNERABILITĂȚILE SECURITĂȚII COGNITIVE (cazul alegerilor parlamentare din Republica Moldova, 2025) ¹

STRATEGIC COMMUNICATION AND THE VULNERABILITES OF COGNITIV SECURITY (The Case of the 2025 Parliamentary Elections in the Republic of Moldova)

Aurelia PERU–BALAN, *doctor habilitat în științe politice,
conferențiar universitar, Institutul de Cercetări Juridice,
Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova*
E-mail: peruaurelia@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5199-0540

CZU:342.53(478)“2025”

<https://doi.org/10.53783/snierm2025.05>

Rezumat. Acest articol examinează relația dintre comunicarea strategică și securitatea cognitivă în context electoral, cu un accent deosebit pe alegerile parlamentare. Comunicarea strategică este definită ca un instrument deliberat de influențare a percepțiilor și comportamentelor politice, utilizat pentru consolidarea rezilienței informaționale și pentru modelarea securității cognitive. Securitatea cognitivă este conceptualizată ca protecția capacității electoratului de a procesa informația în mod autonom și rațional, rămânând totodată vulnerabilă la dezinformare și propagandă. Studiul demonstrează că, în perioadele electorale, securitatea cognitivă devine o țintă prioritară a campaniilor de dezinformare și propagandă, menite să distorsioneze percepțiile publice, să polarizeze societatea și să influențeze

Cuvinte-cheie: comunicare strategică, securitate cognitivă (defensivă și ofensivă), ecosistem informațional, campanii de dezinformare, proces electoral, Republica Moldova.

Summary. This article examines the relationship between strategic communication and cognitive security in the electoral context, with a particular focus on parliamentary elections. Strategic communication is defined as a deliberate instrument for influencing political perceptions and behaviors, used to strengthen informational resilience and to shape cognitive security. Cognitive security is conceptualized as the protection of the electorate's ability to process information autonomously and rationally, while remaining vulnerable to disinformation and propaganda. The study demonstrates that during electoral periods, cognitive security becomes a primary target of disinformation and propaganda campaigns aimed at

¹ Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 *Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice*, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

distorting public perceptions, polarizing society, and influencing electoral behavior. In this context, strategic communication gains increased importance as a mechanism for protecting the information space and enhancing the cognitive resilience of the electorate.

Keywords: *strategic communication, cognitive security (defensive and offensive), information ecosystem, disinformation campaigns, electoral processes, Republic of Moldova.*

Comunicarea strategică - conceptualizare

Într-un context global marcat de instabilitate, competiție geopolitică și proliferarea amenințărilor hibride, comunicarea strategică pretinde a fi unul dintre instrumentele principale pentru asigurarea securității naționale prin promovarea intereselor naționale și a obiectivelor naționale de dezvoltare și securitate.

Un proces de comunicare strategică clar definit permite statului să transmită partenerilor externi un mesaj ferm privitor la angajamentul său față de valorile democratice, precum și despre contribuția sa la securitatea și stabilitatea regională.

Conceptual, comunicarea strategică poate fi situată la intersecția dintre management și comunicare. Procesele de comunicare strategică, consideră E. Hlihor, sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor de politică externă ale unui stat. Ea se adaptează tehnicilor campaniei politice abilitate, căutând să evite sloganurile, seturile de minți de „câștigători” și „perdanți”, apelează la mesageri cu autoritate pentru a da credibilitate mesajelor [1, p.60].

Joseph Nye folosește termenul „comunicare strategică” pentru a desemna una dintre cele trei „dimensiuni” ale diplomației publice: „un set de teme simple, asemănător cu ceea ce se întâmplă într-o campanie politică sau publicitară pe parcursul unui an, care marchează temele centrale sau avansează o anumită politică guvernamentală”. Celelalte două dimensiuni, în opinia lui Nye sunt „comunicările zilnice”, care explică „contextul deciziilor de politică internă și externă” și „dezvoltarea durabilă a relațiilor cu indivizi cheie, de-a lungul multor ani, prin burse, schimburi, instruirii, seminarii, conferințe și acces la canalele media” [2, pp. 107-110].

Fiind activități și procese care țin esențialmente de comunicare, diplomația publică și comunicarea strategică se află în strânsă interdependență, generată de scopurile urmărite la un moment dat de un stat/instituție, dar și de mijloacele și modalitățile prin care acestea sunt atinse.

Christopher Paul definește comunicarea strategică ca fiind o sumă de „acțiuni coordonate, mesageri, imagini și alte forme de semnalizare sau angajare pentru a informa, influența sau convinge publicul selectat în sprijinul obiectivelor naționale” [3].

Alți autori definesc acest tip de comunicare ca fiind o serie de activități sistematic susținute și coerente, desfășurate la nivel strategic, operațional și tactic, care permit publicului țintă înțelegerea unor realități asupra cărora manifestă un real interes de cunoaștere, pentru a promova și a susține din partea acestuia un anumit tip de comportament [4].

Cu toate divergențele privind definirea comunicării strategice, se apreciază că aceasta cuprinde patru componente principale: *operațiuni de informare, operațiuni psihologice, diplomația publică, și afacerile publice*. Comunicarea strategică nu ar trebui să fie considerată doar ca un instrument de combatere a extremismului violent, ci și ca o parte importantă a eforturilor unui guvern de a vorbi, de a asculta, de a se angaja și de a demonstra bună-credință în fața opiniei publice internaționale.

Un raport elaborat pentru Parlamentul European de către Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate descrie comunicarea strategică drept „activități de comunicare cu un plan sau o agendă”. Astfel, comunicării strategice îi putem atribui diferite funcții, inclusiv cu referire la mecanismul de coordonare a acțiunilor de comunicare guvernamentale și instituționale. O definiție similară este des utilizată de către specialiștii în domeniu și este reflectată într-un raport al Chatham House din 2011, în care comunicarea strategică este descrisă ca fiind „o serie sistematică de activități susținute și coerente, desfășurate la nivel strategic, operațional și tactic, care permit înțelegerea publicului țintă și identifică canale eficiente pentru promovarea și înțelegerea anumitor tipuri de comportament” [5].

În mediul de securitate actual, comunicarea strategică, cunoscută și sub denumirea de StratCom, este utilizată pentru a obține credibilitatea, legitimitatea și susținerea cetățenilor. Comunicarea strategică este un proces conceput pentru a contracara efectele perturbatoare ale dezinformării, având ca obiectiv nu doar publicul extern, ci și cel intern, în scopul de a promova interesele naționale și de a spori rezistența la atacurile asupra securității naționale. De asemenea, oferă oportunități necesare pentru a stopa evoluția anumitor tendințe, pentru a fortifica rezistența publicului la campaniile de dezinformare și pentru a promova în rândul populației anumite mesaje de bază referitoare la interesele naționale ale statului [6, pp.20-24].

Comunicarea strategică (StratCom) nu se produce în izolare, ci este rezultatul evoluției instrumentelor de comunicare, al reevaluării relației dintre stat și cetățeni și al transformărilor spațiului informațional. Astfel, comunicarea strategică reprezintă un proces complex, multidimensional ce include: combaterea dezinformării, inițiativa multidisciplinară și interconectarea valorilor democratice.

Combaterea dezinformării reprezintă procesul orientat spre identificarea, contracararea și diminuarea impactului informațiilor false, distorsionate sau malițioase. Procesul urmărește protejarea infrastructurii informaționale, menținerea securității cognitive a populației și susținerea intereselor strategice ale statului. Obiectiv principal – consolidarea rezilienței societale la atacuri informaționale și la operațiuni de influență ostile.

Inițiativa multidisciplinară reprezintă un proces integrat de acțiune, fundamentat pe convergența unor domenii precum marketingul social, participarea civică, educația media, psihologia comportamentală și adaptarea ecosistemului mediatic. Aceasta vizează dezvoltarea unui mediu informațional robust și orientat spre respon-

sabilitate publică. Obiectiv principal – promovarea coeziunii sociale, a alfabetizării media și a gândirii critice.

Interconectarea valorilor democratice se referă la procesul prin care principiile fundamentale ale democrației (precum transparența, responsabilitatea publică, pluralismul și libertatea de exprimare) sunt integrate și reflectate coerent în activitatea instituțiilor statului, în practicile mass-mediei și în relația acestora cu diferitele categorii de public, atât la nivel național, cât și internațional. Obiectiv principal – consolidarea încrederii publice, a legitimității instituționale și a participării democratice.

Comunicarea strategică poate deveni un instrument esențial de exercitare a puterii, utilizat pentru a modela atitudini și comportamente, pentru a asculta și înțelege publicul - intern și extern - și pentru a coordona mesajele între guvern și partenerii săi. Comunicarea strategică nu ar trebui să fie considerată doar ca un instrument de combatere a extremismului violent, a dezinformării, ci și ca o parte importantă a eforturilor unui guvern de a vorbi, de a asculta, de a se angaja și de a demonstra bună-credință în fața opiniei publice internaționale.

Pentru a fi cu adevărat funcțională, comunicarea strategică trebuie să fie construită pe o strategie narativă proactivă — un discurs elaborat menit să informeze atât publicul intern, cât și, în special, comunitatea internațională despre politicile publice ale statului. Prin aceasta, se urmărește transmiterea unui sentiment de siguranță, încredere și stabilitate, dar și consolidarea imaginii externe pozitive a statului.

În contextul amenințărilor hibride și al războiului informațional, o comunicare strategică bine articulată devine cea mai eficientă formă de contra-atac. În consecință, este necesară și o strategie reactivă de comunicare — capabilă să răspundă rapid și coerent la atacurile informaționale.

Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Hotărârea privind Concepția de comunicare strategică și contracarare a dezinformării pentru anii 2024-2028. Acest document argumentează nevoia unei abordări instituționalizate și integrate a comunicării strategice și a contracarării dezinformării în contextul amenințărilor externe și interne cu care se confruntă Republica Moldova, în special din partea Federației Ruse. Concepția are drept obiective generale: dezvoltarea capacităților instituționale ale statului și ale societății pentru a comunica eficient și a combate dezinformarea. Principalele arii tematice abordate sunt: integrarea europeană, coeziunea socială, reziliența economică, consolidarea sectorului de apărare și întărirea securității naționale în contextul regional.[7]

Obiectivele de comunicare strategică legate de integrarea europeană ar trebui să includă următoarele:

- *Coordonarea instituțională* - toate instituțiile implicate în procesul de integrare (ministere, autorități competente, structuri guvernamentale) trebuie să își coordoneze eforturile, astfel încât instrumentele de putere ale

statului - diplomatică, socială, informațională, economică (și, acolo unde este relevant, de securitate)- să fie integrate într-o strategie unică;

- *Comunicarea cu publicul-țintă*- asigurarea de inițiative concrete de informare, educație civică, consultare publică și implicare a cetățenilor pentru a explica procesul de integrare europeană, a crește înțelegerea și susținerea publică a acestui demers.

Teoretizarea și instituționalizarea comunicării strategice pot fi considerate o formă de răspuns la provocările mediului informațional actual, caracterizat de dezvoltarea tehnologiilor comunicării de masă și de extinderea utilizării rețelelor de socializare. În special dacă ne referim la fenomenul știrilor false (fake news) și la alterarea intenționată a conținutului informațional al mesajelor destinate informării publice, inclusiv pe parcursul campaniilor electorale, pentru a facilita îndeplinirea anumitor obiective politice. Teoretizată inițial în SUA și în Marea Britanie, comunicarea strategică a intrat oficial și în terminologia NATO, începând cu anul 2008 [8].

Din punct de vedere al obiectivelor și al modalităților de realizare, activitățile de influențare se circumscriu teoriilor referitoare la propagandă și la publicitate, precum și celor specifice domeniului militar, definite ca operații psihologice sau operații militare de sprijin informațional (în SUA), componentă a operațiilor informaționale. Astfel, în viziunea NATO, Comunicarea Strategică poate fi definită ca fiind „utilizarea coordonată și adecvată a activităților și a capacităților de comunicare ale NATO în sprijinul politicilor, operațiunilor și activităților Alianței și în vederea promovării obiectivelor NATO”. Aceste activități și capacități sunt: diplomația publică; afacerile publice; afacerile publice militare; operațiile informaționale; operațiile psihologice.

Pentru R. Halloran, comunicarea strategică, înseamnă „persuadarea aliaților și a prietenilor să rămână alături de tine; înseamnă persuadarea neutrilor să treacă de partea ta sau cel puțin să își păstreze neutralitatea”. În cel mai bun caz, înseamnă persuadarea adversarilor că ai atât puterea, cât și voința care îți sunt necesare pentru a-i învinge.

Comunicarea strategică mai înseamnă și convingerea cetățenilor unui stat să sprijine politicile liderilor lor astfel încât voința națională să fie direcționată spre îndeplinirea obiectivelor naționale. În acest context, comunicarea strategică se impune *ca un element esențial al leadership-ului național*”[9, p.6].

Comunicarea strategică, în opinia noastră, poate fi considerată un instrument de prevenire a manipulărilor prin propaganda străină, dar și reacție instituționalizată a actorilor politici statali la informațiile false ce amenință spațiul public informațional al unui stat, generând un sentiment-de neîncredere față de elitele guvernatoare și față de instituțiile statului. Comunicarea strategică la nivel național poate fi considerată un model de comunicare interinstituțională, care armonizează și integrează discursul public al instituțiilor puterii: președinție- parlament-guvern. De asemenea, comuni-

careea strategică reprezintă un contra-discurs mediatic al autorităților vizavi de propaganda străină și dezinformare.

Dintr-o perspectivă regională, marcată de războiul din Ucraina, comunicarea strategică este utilizată pentru a sprijini obiectivele politice, militare și diplomatice ale unui stat, asigurându-se de mobilizarea sprijinului intern și extern sau chiar crearea unei narațiuni de reziliență și supraviețuire în fața agresiunii, dar și pentru combaterea dezinformării și a altor amenințări hibride.

În contextul alegerilor prezidențiale și parlamentare din Republica Moldova, desfășurate în 2024 și, respectiv, 2025, autoritățile de la Chișinău au utilizat comunicarea strategică ca o componentă esențială a *securității informaționale* și *cognitive*.

Securitatea cognitivă

Securitatea cognitivă (*Cognitive Security*) se referă la protejarea minții umane împotriva eforturilor de manipulare online, utilizând AI, și analize comportamentale pentru a detecta și contracara informațiile false (fake news), campaniile de dezinformare și narativele dăunătoare, cu scopul de a ajuta cetățenii să ia decizii bazate pe fapte. Aceasta implică monitorizarea platformelor digitale, identificarea tiparelor de influență orchestrate și implementarea unor măsuri de apărare proactice pentru a preveni răspândirea online a informațiilor false. Scopul acesteia a fost de a informa și conștientiza cetățenii cu privire la riscurile de ingerință a Federației Ruse în spațiul mediatic și digital al Republicii Moldova.

Securitatea cognitivă este o provocare și pentru Occident, de altfel. Occidentul nu are o problemă de dezinformare; are o *problemă de securitate cognitivă*, incapacitatea de a proteja modul în care societățile își formează opiniile și convingerile, menționează Corneliu Bjola [10].

În sec. XX, gândirea militară occidentală a tratat agresiunea informațională drept *zgomot de fond al războiului convențional*. Propaganda și operațiunile psihologice erau instrumente de susținere a moralului, nu de strategie - sprijineau campaniile, nu le modelau. „*Information Operations Roadmap*” al Departamentului Apărării al SUA (2003) reflecta această mentalitate, marginalizând influența informațională la nivel de *comunicare publică*, fără a o înțelege ca pe o competiție pentru controlul componentei cognitive. Rusia, însă, vedea lucrurile diferit.

Pentru Moscova, competiția strategică nu a fost niciodată doar despre rachete, tancuri sau piețe economice, ci despre modul în care sunt modelate percepțiile, atât la nivel individual, cât și la nivel societal. „Incapabil să concureze militar sau economic, Kremlinul a concluzionat că cea mai eficientă cale de a slăbi Occidentul nu este confruntarea directă, ci erodarea din interior. Domeniul cognitiv, a concluzionat Kremlinul, urma să devină terenul decisiv al secolului XXI”. Acest concept a fost formalizat la începutul anilor 2000 prin „*Doctrina Confruntării Informaționale*” (*Informatsionnoe protivoborstvo*) — un pilon al strategiei naționale de securitate a Rusiei [11].

In plan defensiv, conceptul de „securitate cognitivă” trebuie integrat în strategiile naționale de apărare și tratat cu aceeași prioritate ca cel de securitatea cibernetică. Aceasta presupune introducerea rezilienței cognitive și a modelelor anticipative în formare, informații și comunicare strategică.

Guvernele democratice trebuie, așadar, să se asigure că intervențiile în domeniul cognitiv rămân transparente, proporționale și supuse controlului democratic. Credibilitatea democrațiilor depinde nu doar de capacitatea lor de a rezista *manipulării hibride*, ci și de abilitatea de a o face fără a reproduce logica coercitivă a adversarilor [12].

Securitatea cognitivă mai poate fi considerată protejarea minții în era *manipulării algoritmice*. În contextul amenințărilor hibride, comunicarea strategică are ca sarcină protejarea sau consolidarea *securității cognitive*. Mai mult, în spațiul informațional se produce o luptă acerbă între diferiți actori statali și non-statali pentru a controla sursele cu potențial de influență a securității cognitive.

Presiunile asupra securității cognitive a electoratului

Securitatea cognitivă (securitate cognitivă) este un concept relativ nou, dar foarte important în analiza războiului informațional [13].

Securitatea cognitivă s-a conturat ca un domeniu conceptual nou, aflat la intersecția dintre științele cognitive, comunicarea strategică și studiile de securitate. După 2014, odată cu anexarea Crimeei și proliferarea campaniilor de dezinformare, cercetători din NATO StratCom Centre of Excellence, dar și cei din universități europene, au început să utilizeze termenul *securitate cognitivă* pentru a descrie un nou tip de *vulnerabilitate societală*.

Conceptul de *securitate cognitivă* a dobândit relevanță pe măsură ce mediile informaționale digitale au devenit un spațiu central al conflictelor geopolitice moderne. Spre deosebire de securitatea tradițională sau chiar cea cibernetică, securitatea cognitivă se concentrează asupra *integrității cogniției umane* — capacitatea indivizilor și a societăților de a percepe realitatea corect și de a rezista manipulării. În contextul războiului hibrid, în special al operațiunilor informaționale desfășurate de Federația Rusă, domeniul cognitiv devine un nou câmp de luptă, unde influențarea percepției și încrederii sunt obiective strategice [14].

Securitatea cognitivă poate fi definită ca starea în care indivizii și comunitățile sunt reziliente la influențele informaționale manipulative sau înșelătoare, destinate să altereze procesele cognitive și comportamentele sociale. Securitatea cognitivă se referă la protejarea modului în care oamenii gândesc, percep și iau decizii, astfel încât aceștia să nu fie influențați negativ de dezinformare, manipulare sau suprasaturare de informații. Cu alte cuvinte, urmărește ca oamenii să poată gândi liber, critic și corect, pe baza unor informații adevărate. În acest sens, trebuie să vedem legătura foarte strânsă dintre două concepte – *securitatea cognitivă* și *ecologia informațională*. Atunci când mediul informațional este „poluat” cu fake news, manipulări sau me-

saje extreme, mintea oamenilor devine vulnerabilă, iar securitatea lor cognitivă este afectată.

Termenul „*ecologie informațională*” a fost utilizat pentru prima dată Thomas Davenport & Laurence Prusak (1997) și ulterior a fost adaptat de UNESCO (2023) pentru analiza spațiului digital contemporan. „Ecologia informațională este studiul interacțiunii dintre oameni, informații și tehnologiile care mediază aceste procese într-un mediu social” [15].

Asemenea unui ecosistem biologic, mediul informațional are specii (actori informaționali), fluxuri (informații), resurse (atenția umană) și poluare (dezinformare, propagandă, zgomot informațional). În acest sens, securitatea cognitivă este rezultatul unui ecosistem informațional sănătos, caracterizat de: pluralism mediatic, alfabetizare media, încredere în instituții, transparență.

Când aceste elemente lipsesc, unde polarizarea e mare și dezinformarea intensă, se produce ceea ce experții NATO numesc „*erosion of cognitive security*” – o erodare a capacității populației de a distinge adevărul de fals.

Conform NATO StratCom COE (2023), protecția cognitivă devine un pilon central al strategiei naționale de securitate. În contextul competiției geopolitice actuale, marcată de proliferarea *războiului hibrid* și a *conflictului narativ*, reziliența cognitivă presupune consolidarea gândirii critice, a încrederii în instituțiile politice și a coeziunii identitare a societății. Ea se construiește prin politici publice coerente de *securitate informațională*, prin educație, prin programe publice. Totodată, în paradigma contemporană a securității, reziliența cognitivă exprimă capacitatea sistemului politic, a instituțiilor statului și a societății civile de a-și proteja procesele cognitive colective – percepțiile, convingerile și interpretările realității – împotriva influențelor informaționale ostile. Ea contribuie la consolidarea stabilității politice interne, la menținerea încrederii publice în instituțiile democratice și la diminuarea vulnerabilității față de campaniile de dezinformare menite să submineze ordinea constituțională. Reziliența cognitivă reflectă, totodată, capacitatea actorilor statali și non-statali de a gestiona competiția narativă din mediul internațional, de a preveni fluxul informațiilor false, manipulative.

Peter B.M.J. Pijpers în articolul intitulat „*Legislation As An Instrument Of Cognitive Warfare*”, vorbește despre *războiul cognitiv*. Atunci, dihotomia război cognitiv- reziliență cognitivă capătă o și mai mare relevanță. Dintr-o perspectivă de securitate sau militară, domeniul cognitiv reprezintă apogeul războiului. Gânditori precum Tucidide sau von Clausewitz susțin că esența războiului este subjugarea inamicului. În trecut, domeniul cognitiv era influențat prin acte fizice, așadar indirect, prin (amenințarea cu) distrugerea armatelor sau a capitalelor. Odată cu apariția spațiului cibernetic și cu dezvoltarea cunoștințelor în psihologia cognitivă, războiul cognitiv vizează astăzi în mod direct mintea, folosind operațiuni de influență, operațiuni informaționale și război psihologic” [16].

Ca noțiune conceptuală, războiul cognitiv nu poate fi definit cu ușurință. Într-o lucrare de cercetare realizată de Cluzel, războiul cognitiv este comparat cu “spargerea” minților indivizilor pentru a “eroda încrederea care stă la baza oricărei societăți”, incluzând utilizarea neuroștiinței și a tehnologiei ”[17].

Războiul informațional este un „subset” al războiului cognitiv, iar operațiunile de influență reprezintă doar elementele cibernetice ale războiului informațional. Alții susțin contrariul, afirmând că “războiul cognitiv a absorbit războiul informațional”. În ambele cazuri, are loc o tranziție de la controlul mass-mediei (informației) la controlul creierului (cogniției).

Definiția războiului cognitiv propusă de NATO este: “Activități deliberate și sincronizate, militare și non-militare, desfășurate pe întreaga perioadă a competiției, concepute pentru a influența atitudinile, percepțiile și comportamentele publicului, în vederea obținerii, menținerii și protejării superiorității cognitive” [18].

Alte definiții ale războiului cognitiv susțin că acesta este o strategie care se concentrează pe modificarea modului în care o populație-țintă gândește și, implicit, a modului în care acționează. Sau afirmă că “în războiul cognitiv, scopul final este de a altera percepția noastră asupra realității și de a înșela creierul pentru a ne influența procesul decizional. În toate definițiile și descrierile războiului cognitiv, încrederea și adevărul reprezintă țintele principale [19].

Reziliența cognitivă și securitatea națională în context geopolitic: dimensiunile securității cognitive

Securitatea cognitivă poate fi abordată pe trei dimensiuni: dimensiunea individuală, dimensiunea societală și dimensiunea geopolitică.

La nivel individual, securitatea cognitivă depinde de alfabetizarea media și gândirea critică. Expunerea constantă la informații manipulative poate duce la confuzie, polarizare emoțională și scăderea capacității analitice (Singer și Brooking, 2018). Consolidarea rezilienței cognitive individuale presupune măsuri educaționale și dezvoltarea unei conștiințe metacognitive[20].

La nivel societal, securitatea cognitivă reflectă încrederea cetățenilor în instituții, integritatea informației și coeziunea socială (Bjola și Pamment 2021). Societățile cu un nivel scăzut de securitate cognitivă sunt mai vulnerabile la polarizare internă și la eroziunea sferei publice. Acestea sunt efectele urmărite deliberat de actori ostili prin campanii de dezinformare și propagandă [21].

Dimensiunea geopolitică, adică în relațiile internaționale, securitatea cognitivă se referă la utilizarea strategică a informației ca instrument de influență și control. Statele exploatează vulnerabilitățile cognitive ale publicurilor străine pentru a modela percepțiile și a slăbi capacitatea decizională a adversarilor. Țintirea cogniției umane ca resursă strategică reprezintă obiectivul *razboiului cognitiv* (NATO StratCom COE 2020) de a domina mediul informațional.

Prin urmare, comunicarea strategică acționează atât ca mecanism ofensiv, cât și ca mecanism defensiv al securității cognitive. În plan ofensiv, ea folosește persuasiunea, propaganda sau decepția pentru a altera percepția publică. În plan defensiv, se bazează pe transparență și credibilitate instituțională.

Studiu de caz: Securitatea cognitivă și comunicarea strategică în Republica Moldova în contextual alegerilor parlamentare - 2025

Mesajele-cheie dintr-o campanie electorală au potențial sporit de influență asupra securității cognitive. Actorii politici recurg la utilizarea diferitor tehnologii de marketing politic și electoral pentru a obține susținerea electoratului. Una din aceste tehnici o constituie „exagerarea faptelor”, care de cele mai multe ori au tangențe cu apelurile propagandiste în persuasiune. În cazul amenințărilor hibride, uneori, autoritățile sunt nevoie să descrie în termeni foarte duri și de risc de securitatea realitatea pentru a „trezi” securitatea cognitivă a electoratului. În acest caz putem invoca modelul de securitate cognitivă defensivă.

De exemplu, în context electoral, într-un interviu acordat pentru Financial Times, premierul Dorin Recean avertizează că Rusia vrea să desfășoare 10.000 de soldați în regiunea transnistreană, aflată la granița cu Ucraina, precizând că cifra de 10.000 de militari se bazează pe evaluări ale serviciilor de informații. Recean avertizează că „obiectivul real al Moscovei este acapararea puterii în Moldova, printr-o guvernare docilă, pentru ca ulterior să își consolideze prezența militară în regiunea transnistreană [22].

Deși aceste afirmații sunt prezentate ca fiind fundamentate pe evaluări ale serviciilor de informații și sunt încadrate în logica securității naționale, ele trebuie analizate și din perspectiva securității cognitive. Asocierea directă dintre rezultatul alegerilor, orientarea politică a viitoarei guvernări și un scenariu de escaladare militară introduce un cadru narativ alarmist, care poate influența formarea opiniei publice, comportamentul electoral și percepția legitimității actorilor politici, prin activarea fricii și securitizarea competiției electorale. În acest sens, discursul evocat poate fi considerat o formă de provocare a securității cognitive defensive, deoarece influențează percepțiile colective printr-un mecanism de tip “amenințare–salvare”: votul pentru partidul aflat la guvernare este implicit prezentat ca singura opțiune care previne un pericol major. Această logică afectează pluralismul democratic și poate conduce la delegitimarea oponentilor politici, care sunt asociați indirect cu riscuri de securitate națională.

Mesajele dinspre UE sunt și ele un model de securitate cognitivă defensivă

Autoritățile de la Chișinău au mizat pe sprijinul partenerilor strategici pentru consolidarea rezilienței cognitive a electoratului din Republica Moldova. Așadar, 10

septembrie 2025, Parlamentul European a adoptat, cu o majoritate de peste 75%, Rezoluția prin care își reconfirmă sprijinul pentru parcursul european al Republicii Moldova și cere începerea negocierilor de aderare pe capitole. Rezoluția a fost adoptată cu 490 de voturi pentru, 65 împotriva și 86 de abțineri. Documentul conține două solicitări esențiale: accelerarea procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, inclusiv prin deschiderea negocierilor pe capitole; creșterea sprijinului financiar și tehnic pentru Republica Moldova, astfel încât țara să poată face față presiunilor și atacurilor hibride venite dinspre Federația Rusă.

Retorica rezoluției aminteste despre amenințările hibride din partea Federației Ruse la care este expusă Republica Moldova: „Aceste alegeri parlamentare au loc într-un context complicat de ingerințele continue ale Rusiei și de eforturile sale de a destabiliza peisajul politic și procesele electorale democratice ale Republicii Moldova; Există numeroase relatări că tentativele de dezinformare, destabilizare și ingerințe din partea Rusiei și a agenților săi reapar și se întetesc, cu scopul de a pune bețe-n roate procesului de reformă democratică și integrare europeană al Moldovei...”

„...Încercările de ingerință ale Rusiei s-au întetșit înainte de alegerile parlamentare prevăzute pentru 28 septembrie 2025 și care vor clar să destabilizeze această țară și să o întoarcă de la calea democrației, făcând-o să își revoce deciziile suverane, legate de viitoarea aderare la UE” [23].

Electoratul moldovean a fost și ținta „securitate cognitive ofensive” dinspre sursele provenite din regimul separatist din stânga Nistrului. Astfel, narațiunile conspiraționiste cu tentă geopolitică au prezentat UE, SUA și NATO ca actori ostili, implicați în subminarea suveranității Republicii Moldova au dominat presa regimului separatist.

„*NATO transformă Moldova într-un cap de pod împotriva Rusiei*”. Pe mai multe grupuri, precum *Россия и Молдова ВМЕСТЕ*, a circulat știrea preluată de la *Пятый канал Новости* precum că planul NATO pentru Moldova a fost dezvăluit în Rusia: „*Maia Sandu, sub presiunea Occidentului, trage țara spre războiul cu Rusia. Potrivit serviciului nostru de informații externe, NATO transformă Moldova într-un nou berbec militar împotriva Rusiei. Condițiile de acolo sunt ideale. Un șef de stat cu pașaport străin, regiuni rebele precum Găgăuzia și Transnistria, precum și sute de mii de oameni care pot fi folosiți drept «carne de tun»*”.

Au fost amplu mediatizate și ale știri false de pe *Независимое Приднестровье – информ*, inspirate din același raport al Serviciului de Informații Externe al Rusiei, conform căruia NATO intenționează să implice Chișinăul într-un posibil conflict armat cu Moscova. „*Moldova cade din ce în ce mai mult sub influența Alianței Nord-Atlantice. Se planifică transformarea Republicii Moldova într-un «cap de pod avansat al alianței pe flancul estic, ținând cont de avansarea Forțelor Armate Ruse în Ucraina»*”.

Молдавский Календарь îl citează pe ambasadorul Federației Ruse în Moldova, Oleg Ozerov, care declară că Moldova se află într-un proces de „militarizare progresivă, contrar statutului său neutru” și că țările europene, în special cele membre NATO, implică activ Chișinăul în conflictul cu Rusia, fiind posibil să izbucnească un război până în 2030.

Narațiunile conspiraționiste cu tentă geopolitică au fost foarte populare, prezentând UE, SUA și NATO ca actori ostili, implicați în subminarea suveranității Republicii Moldova [24].

Concluzie. Securitatea cognitivă nu se limitează la protecția spațiului informațional împotriva dezinformării externe, ci vizează, în mod esențial, capacitatea cetățenilor de a accesa informații corecte, pluraliste și neinstrumentalizate politic, care să le permită formarea unor opinii autonome și decizii electorale libere.

Analiza proceselor electorale recente din Republica Moldova arată că securitatea cognitivă a devenit un element central pentru funcționarea democrației și menținerea stabilității. Prin urmare, vulnerabilizarea securității cognitive afectează direct dreptul la informare și calitatea procesului democratic. Republica Moldova reprezintă un spațiu de *frontieră cognitivă* între două ecosisteme informaționale (european și eurasiatic). Competițiile electorale din 2024–2025 au fost un test major al rezilienței cognitive democratice a Moldovei, și desigur, a rezilienței informaționale.

Construcția corectă a narativelor din comunicarea strategică gestionată de autorități pot contribui la consolidarea securității cognitive în fața fluxului de propagandă și dezinformare, pentru a răspunde provocărilor complexe întâmpinate de instituțiile publice naționale în promovarea politicilor publice. În mediul de securitate actual, comunicarea strategică este utilizată pentru a obține credibilitatea instituțiilor statului, instituțiilor democratice și pentru consolidarea securității cognitive a propriilor cetățeni. Astfel, comunicarea strategică ar trebui, să devină elementul informațional indispensabil autorităților naționale și reprezintă unul dintre instrumentele pe care statul le are la dispoziție pentru a-și atinge obiectivele politice, economice, sociale, de securitate și apărare. Plus, în mediul de securitate actual, comunicarea strategică este utilizată pentru a obține susținerea cetățenilor, dar și la legitimitatea politicilor și acțiunilor întreprinse, mai ales, în contracararea războaielor hibride. În acest context, însă, nu poate fi neglijat potențialul securității cognitive – ofensive și defensive.

O societate cu reziliență cognitivă ridicată poate rezista presiunilor narrative externe, poate identifica și respinge mesaje ostile și poate menține coeziunea politică și încrederea în procesul democratic. Astfel, în arhitectura securității naționale moderne, reziliența cognitivă nu mai este doar un concept teoretic, ci o resursă strategică esențială, care determină capacitatea statului de a-și apăra suveranitatea și integritatea democratică.

Referințe bibliografice:

1. Hlihor Ecaterina. *Diplomația publică în politica internațională*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2017.
2. Nye Joseph S., *Puterea blândă*, trad. Daniela Oana Ioan, Institutul European, Iași, 2009.
3. Christopher Paul, *Getting Better at Strategic Communication*, RAND Corporation, 2011.
4. Tatham Steve, *Strategic Communications: A Primer*, ARAG Special Series 8/28, Defence Academy of the United Kingdom 2008
5. Cornish P., Lindley-French J. *Strategic Communications and National Strategy*, Chatham House Report September 2011
6. Mârzac E., Zaharia V. *Ghid Comunicarea strategică și combaterea dezinformării*. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/07/Ghid-Stratcom-Dezinfo-2024-web-1.pdf>
7. Hotărârea Nr. 416 din 22-12-2023 privind aprobarea Concepției de comunicare strategică și contracarare a dezinformării, a acțiunilor de manipulare a informației și a ingerințelor străine pentru anii 2024–2028 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141254&lang=ro
8. Vasile Valentin. *Comunicarea strategică- repere conceptuale și evolutive*. În: *Gândirea militară românească*, 3-4, 2017, pp.60-80 <https://gmr.mapn.ro/webroot/fileslib/upload/files/arhiva%20GMR/2017%20gmr/2017/3-4%202017%20gmr/vasile-p.60-87.pdf>
9. Richard Halloran, *Strategic Communication*, în *Parameters*, The US Army War College Quarterly, toamna, 2007.
10. Bjola C. *Securitatea cognitive: noua frontieră a războiului hibrid* <https://centrulpolitic.ro/articole/securitatea-cognitiva-noua-frontiera-a-razboiului-hibrid/>, vizitat 11.11. 2025.
11. Ibidem.
12. Ibidem.
13. Kukk, Karin. *Cognitive Security: Protecting the Mind in the Information Age*. Riga: NATO StratCom Centre of Excellence, 2018.
14. Giles, Keir. 2016. *The Next Phase of Russian Information Warfare*. Rome: NATO Defense College.
15. Davenport & Prusak, *Information Ecology: Mastering the Information and Knowledge Environment*, Oxford University Press, 1997, 255p.
16. Peter B.M.J. Pijpers „*Legislation As An Instrument Of Cognitive Warfare*”: https://tdhj.org/wp-content/uploads/2024/11/2024_TDHJ-Hybrid-CoE-Cognitive-Warfare-2024_web-v2.pdf
17. Matthias Wasinger „*Aspects of Cognitive Warfare: THE DEFENCE HORI-*

- ZON JOURNAL, 2024 https://tdhj.org/wp-content/uploads/2024/11/2024_TD Hj-Hybrid-CoE-Cognitive-Warfare-2024_web-v2.pdf, p.32-37
18. NATO Cognitive Warfare Concept, version of April 17, 2024, Supreme Allied Command Transformation.
 19. Alonso Bernal et al., “Cognitive Warfare: An Attack on Truth and Thought,” NATO & John Hopkins, 2020; Francois du Cluzel, “Cognitive Warfare,” (Innovation Hub, 2021), 8-9.
 20. Singer, P. W., și Emerson T. Brooking. 2018. *LikeWar: The Weaponization of Social Media*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt, pp. 8-9
 21. Bjola, Corneliu, și James Pamment. *Digital Diplomacy and the Politics of Trust*. New York: Routledge, 2021
 22. Russia wants to deploy 10,000 troops in Moldovan breakaway region, PM warns, vizitat 10.10. 2025.
 23. Rezoluția Parlamentului European din 10 septembrie 2025 referitoare la întărirea rezilienței Republicii Moldova în fața amenințărilor hibride și a ingerințelor răuvoitoare ale Rusiei (2025/2811(RSP) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0191_RO.html, vizitat 14.11. 2025.
 24. Amplificarea dezinformării pe pagini și grupuri de Facebook: narațiuni, surse și tehnici utilizate înainte de alegeri <https://cji.md/amplificarea-dezinformarii-pe-pagini-si-grupuri-de-facebook-naratiuni-surse-si-tehnici-utilizate-inainte-de-alegeri/>, vizitat 09.11. 2025.